

Glavne točke predavanja so približno: 1. Rimska doba. 2. Slovanska doba. 3. Rbhg. za Bavarcev. 4. Plemiči — zgodovina gradov. 5. Kmetijski upori. 6. Leto 1848. Rajhenburška šola, ena izmed prvih trivialk.

Prihodnjič predava tov. Levstik o zgodovini Krškega.

Razvila se je nato precej živahna prosta zabava, ki se je je udeležilo tudi precejšno število rajhenburških prijateljev učiteljstva.

Prihodnji krožek skliče tov. dr. Romih. Na snidenje na Trški gori v gorici tovariša Jamska!

Kozjansko učit. društvo zboruje v nedeljo, dne 18. aprila t. l., ob 2. uri popoldne v Kozjem po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
 2. Društvene zadeve.
 3. Poročila o društvenem delovanju v minulem letu.
 4. Razgovor o konferenčnih vprašanjih.
 5. Volitev novega odbora.
 6. Slučajnosti.
- K polnoštevili udeležbi vabi

o d b o r.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ne zboruje aprila. Prosim pa vse, da v obilnem številu pohite 4. aprila v Celje.

Anton Pesek,
t. č. predsednik.

Šmarsko-rogaško učit. društvo je imelo dne 19. marca svoj letni občni zbor, t. j. društvo je odprlo zopet list kronike in zapisalo nanj delo enega leta. Zapisalo svoje uspehe, svoje neuspehe; pisalo je z zlatimi in temnimi črkami...

Pri tem glavnem letnem občnem zboru je govoril k prvi točki g. Kiteka o socializmu in šoli, v katerem je razkrival z globoko in premišljeno besedo rane, ki jih ima učiteljstvo in šola na svojem socializmu; osvetil je ona bremena, ki teže posameznika našega stanu, naše organizacije in našo celokupnost, da šola ne more postati svobodna kakor bi morala, ampak da mora služiti buržoaziji in kapitalistiški kulturi. "Ne samo pedagogi, ampak tudi politiki morajo imeti besedo v šoli; ker pedagogika pove k a k o, politika pa kaj se mora učiti v šoli; kako in kaj mora nuditi šola človeštvu." — Za res vsestransko temeljito in izredno podajanje g. Kiteka se mu tov. predsednik toplo zahvaljuje ter ga povabi, naj se še večkrat oglasi v sredi učiteljev — svojih nekdanjih tovarišev in še zdajšnjih svojih prijateljev.

Med dopisi bi omenili znani poziv bratskega društva za laški okraj na zahtevo izvrševanja člena XIX. dr. osn. zak. Tudi v naših dveh okrajih se začne takoj akcija za uresničenje nasvetov in bomo natančneje še govorili v zadevi, ko dobimo besedilo tozadevnega predloga za urad. učit. konferenco. — Razpečavanje listkov za učit. sklad prevzame tov. gđ. Kregarjeva.

Za tem smo si ogledali svoje lanske delo: produkte svojega truda ter se razgovarjali o njem v poročilih tajnika in blagajnika. Iz tajniškega poročila posnemamo, da je zborovalo društvo petkrat, imelo vsakokrat na dnevnem redu kak referat: "Na delo med ljudstvo" — Pav. Flerč; "Razgovor o konferenčnih vprašanjih"; "Socialno delo učiteljevo" — A. Pesek; "Sola in dom" — M. Sotošek; "Repaticelalikometi" Fr. Zidar so skrbeli za pouk, navajali k delu in kazali ono pot, po kateri naj stopa moderno učiteljstvo, da doseže smoter, ki ga stavi nanj njegov stan v šoli in zunaj šole. — Društvo si je ustanovilo svoj socialni odsek, ki dela za dobrobit naroda in v tem za naš lasten dobrobit. — Priklonilo se je "Zvezi narodnih društev na Štaj. in Kor.", ki nas zopet druži v eni ideji, ideji slovenstva, odločne in moške narodnosti. — V preteklem društvenem letu je izpolnilo naše društvo tudi veliko nalogo in poravnalo svoj dolg, da je odkrilo s pomočjo drugih tov. in rodoljubov spominsko ploščo vrlenu in nepozabnemu tov. Vekosl. Strmškku; imenovalo je tudi svojega četrtega častnega člana, tovariša Fr. Vezjaka, zaradi njegovih zaslug za društvo.

To delo je vršil zavednejši del našega učiteljstva; saj nekateri še vedno mislijo, da je zanj najboljšo, če sedi doma za peškom in je iz polne skleda, ki mu jo "preskrbe drugi. Morebiti, da je najboljšo; če je tudi najlepše?

Blagajnikovo poročilo nas ni moglo preveč razveseliti; no, tudi razočaralo nas ni, ker puste nekateri udje tako radi plačevati zase organizacijske prispevke, kar pa naši blagajnici ne stori posebno dobro. Ostal pa je le še prebitek 38-14 K.

Stari odbor je dobil popoln absolutorij s tem, da je bil izvoljen in potrjen tudi vnaprej; in sicer: Tomo Kurbus — predsednik, Simon Šekirnik — podpredsednik, Pavel Flerč in Hinko Šumer — tajnika, Fr. Vezjak — blagajnik, ga. Felicita Šumer in Jos. Stritar — odbornika.

Pri slučajnostih poda tov. Hinko Šumer račune o Strmškovi spominski plošči, ki jih objavi tudi v listih kakor tudi zahvalo darovalcem.

Zopet se snidemo 6. majnika na Ponikvi, kjer nam bo govoril tov. Zidar nadalje o "Repaticah ali kometih".

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo ob obilni udeležbi na Jožefovo v Celju. Z veseljem moramo zaznamovati, da je indolence, vladarica koncem minulega društvenega leta, klonila tilnik živahni bržnosti društvnikov. Upamo, da se bo vztrajnost društvnikov pokazala tudi pri bodočih sestankih. Počastili so nas gostje tov. nadučitelj Blaž Jurko, gđ. Jurkova in g. Jurko ml., gđ. Pogajenova in tov. Purkart iz Zibike. Nekaj tovarišev je opravičilo svoje odsotnost.

Po pozdravnem nagovoru predsednikovega navzočim članom in dobro došlim gostom, se prečita zadnji zapisnik.

Izmed dopisov je omeniti okrožnico "Zveze" glede izpremembe "Verbandovega" oziroma "Lehrerbundovega" predsedstva, dalje glede članarine "Zvezi" in glede petja. Ker bo letos "Zaveza" zborovala na Stajerskem, nam je treba že zdaj resno misliti, da uprizarimo takrat sijajen koncert. Dopisu "Verbandovemu" zaradi ureditve potnine o priliki okrajnih učiteljskih skupščin se je pridajala še zahteva, da se naj dijete prisodijo tudi tistim tovarišem v kraju, kjer zboruje skupščina. Saj te tovariše že čut kolegalnosti veže, da se po oficialnem delu pridružijo vnanjim tovarišem ter si za ta dan iščejo utešila svojemu želodcu izven domačega krova. Tudi poslanca, ki stanujejo v kraju zbornice dobe dijete.

To pot smo imeli priglasena kar tri predavanja. Zaradi prepičlega časa se je preložilo predavanje tov. Jurkota, tov. Kveder pa bo predaval pri prihodnjem zborovanju. Tokrat je tov. Brinar razpravljal o izpremembi pravil našega učiteljskega društva. V to so nas deloma silila v nekaterih točkah zastarela pravila, najbolj pa ustanovitve sosednega društva. Tovariš Brinar nam je najprej podal kratko zgodovino društva, ki je bilo ustanovljeno okolo l. 1870. pod imenom "Cillier Lehrerverein". V društvu je gospodovala nemščina v kljub temu, da so Slovenci tvorili precejšnje število članov; pod nemškim predsedstvom pa bi bilo društvo skoraj srečno zaspalo, da ga niso Slovenci s slovenskim predsedstvom obudili k novemu življenju pod imenom "Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj s sedežem v Celju". Predsednik mu je bil takrat Tone Brezovnik, zdaj nadučitelj v pok. v Vojniku in tudi častni član našega društva. Pri tej izpremembi so se prestavila nemška pravila na slovenski jezik, kar je izvršil takrat ravno predavatelj sam. Ker se je pred leti ustanovilo učiteljsko društvo za laški okraj, zato je sedanji naslov, kakor ga čitamo v uvodnem stavku.

Učiteljsko društvo za laški okraj priredi začetkom meseca maja izlet v Rimske Toplice, temu izletu laških tovarišev se pridružijo naši društvniki v največjem številu.

Socialni odsek "Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic" razglaša:

I.

Socialni odsek "Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic" poziva slov. štaj. učiteljstvo, da se naj blagovoli v obilnem številu udeležiti glavnega zbora Narodne stranke, ki se vrši v nedeljo, dne 4. aprila t. l., v Celju v Narodnem domu (začetek ob 11. uri popoldne); zlasti pa naj učiteljstvo vpliva na kmetiško in delavsko ljudstvo, da ta dan v ogromnem številu pohiti v Celje. Ker so klerikalci ošabno odbili ponujano spravo ter napovedali slovenskemu ljudstvu volilni boj, naj bo glavni zbor Narodne stranke impozanten zbor, da svet vidi, da slovensko ljudstvo ne odobrava hujkanja mariborskih duhovnikov in njihovih privrženec. Ker bo glavni zbor Narodne stranke začetek volilnega boja, bo od impozantnega izida tega zbora v velikem odvisen končni uspeh. Tovariši, torej vsi na krov in takoj na — delo!

II.

Te dni je razposlal osrednji socialni odsek razglednice in kolke družbe sv. Cirila in Metoda vsem okrajnim socialnim odsekom na Štajerskem v razpečavanje. Tovariši, tovarišice, kupujte razglednice in kolke le pri svojem soc. odseku, da bo promet narodnega blaga, ki ga mi razpečujemo, tem večji. Slov. dijaštvo si je baš s tem pridobilo ugled v narodnih krogih, ker se vsako leto izkaže, koliko in koliko razglednic in kolkov smo razpečali. Svet pač sodi edinole po uspehu.

Zaraditega razpečavajte narodno blago, ki ga imajo soc. odseki v zalogi, tudi med neučitelji, na primer pri veseljah in drugih prireditvah.

Podpirajmo družbo sv. Cirila in Metoda ne le iz narodnih, temveč stanovsko-egoističnih razlogov, namreč da bo družba sv. Cirila in Metoda gmotno tako na dobrem, da bo mogla dati svojemu učiteljstvu plače, kakor jih imajo državni uradniki od XI. do VIII. čin, reda, kakor je to že storil "Schulverein". S tem se ustvari konkretum, ki bo kot zgled vplival, da bo tudi država, oziroma dežela učiteljstvu javnih ljudskih šol enako plačala.

III.

Dostikrat učitelj ali učiteljica v veseli družbi nabere znesek v ta ali oni dobrodelni namen. Dotičnega zneska ne pošiljate naravnost dotičnemu društvu, temveč blagajniku osrednjega soc. odseka, Francu Voglarju, učitelju na okoliški šoli v Celju. Zakaj se je denar nabral, se mora seveda označiti, da blagajnik ve, čemu naj ga porabi. To hočemo pojasniti na enem primeru: Koliko je že učiteljstvo na-

bralo za družbo sv. Cirila in Metoda, a nima zato niti priznanja niti uspeha. Vse drugače pa bo, če osrednji soc. odsek izkaže, koliko in koliko je nabralo učiteljstvo v tem letu za družbo sv. Cirila in Metoda, Učiteljski konvikt, Dijaško kuhinjo, Sokola itd. ter dotične nabrane zneske uporabi, da se plačajo ustanovnine. S tem prisilimo javnost, da prizna naše delo, pridobimo pa z ustanovninami glas in vpliv na družbo, oziroma dotično društvo.

Goriško.

Goriško učit. društvo je zborovalo 4. marca t. l. v Ajdovščini. Udeležba je bila precej lepa, dasi je ves dan močno deževalo. Vsa čast zavednim koleginjam in kolegom, da se niso ustrašili slabega vremena. Celo iz daljnih Brd so nekateri prihiteli k zborovanju ter s tem dali lep zgled nekaterim bližjim tovarišem, ki se še vedno ogibljejo zborovanju ne le v slabem, ampak tudi v lepem vremenu. Če pozna delavstvo moč v organizaciji, je pač potrebna organizacija tudi učiteljstvu.

Na kolodvoru v Ajdovščini je pozdravil gospod Ignacij Kovač, deželni poslanec in ajdovski župan, najprej čestitaje vse učiteljstvo ter je želel obilega uspeha pri zborovanju.

Na to se je podalo učiteljstvo v ljudsko šolo, kjer pozdravi predsednik tov. Ign. Križman navzoče tovariše, gospico Marico Mahorčičevo, kolegino iz Sturij, sosebno pa se zahvali gospodu deželnemu poslancu za prijazen sprejem na kolodvoru.

Po pozdravu predsednikovem se pretrga zborovanje, in učiteljstvo si je med tem časom ogledalo valjčni mlin in predilnico. Po ogledovanju se je nadaljevalo zborovanje.

Tajnik tov. Jak. Rojce prečita zapisnik zadnjega zborovanja, ki se odobri soglasno.

Gospod nadzornik France Finšgar je predaval o biološki metodi. Podal je zgodovino te metode in učno sliko, kako naj se poučuje prirodoznanje v ljudski šoli. Po končanem referatu se zahvali predsednik tov. Ign. Križman gospodu nadzorniku za znamenito in temeljito predavanje, ki je polno lastnih izkušenj.

Ker je bila že 1 ura popoldne, se pretrga zborovanje, in učiteljstvo se je podalo v znano gostilnico Bratinovo. Ko se je telesno prav dobro okrepilo, prečita predsednik tovariš Ign. Križman oni sramotilni dopis iz "Domoljuba", v katerem sramoti neki Kremžar učiteljstvo ter poziva učiteljstvo, naj stori potrebne korake proti temu dopisu. To zadevo se odstopi zastopnikom, ki naj sporočita pri prihodnji seji c. kr. okrajnega šolskega sveta, da se prepreči na kak način tako neumestno napadanje na učiteljstvo po klerikalnih listih.

Skleno se nadalje prirediti binkoštni ponedeljek izlet na Vrso, kjer počiva blagopojni pesnik Simon Gregorčič.

S tem je bil dovršen oficialni del zborovanja.

Učiteljstvo je ostalo še dolgo v rodoljubni gostilnici in se prav dobro zabavalo z lepo pesmijo v veseli družbi. Seveda, tudi napitnice ne manjka pri taki priliki. Učiteljstvo so počastili s svojo navzočnostjo gospod sodni svetnik Dogan, gospod deželni poslanec Kovač, gospod notar Lokar in gospod sodnik Vidmar. Ti gospodje so tudi dejansko pokazali, da so res pravi prijatelji učiteljstva. Lepo vsoto denarja se je bilo nabralo za družbo sv. C. in M. in dijaško kuhinjo v Gorici.

Le žal, da je prišla prežgodaj ura ločitve in v resnici, težko se je bilo ločiti iz prijaznega trga. Ta dan, dasi je bil deževen, ostane gotovo vsem udeležencem v najlepšem spominu.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri je imelo 11. marca izredni občni zbor v Borštu. V našem listu smo priobčili vabilo in vzpored in kot nam poroča naš poročevalec, ne brez uspeha, ker udeležba je bila za istrske razmere precejšnja. Zborovanja se je udeležilo 28 učiteljskih oseb, med njimi 7 učiteljic. Dva tovariša in ena tovarišica so bili iz tržaške okolice.

Glavna točka zborovanju je bila obravnava načrta disciplinarnega zakona, ki smo ga priobčili v našem listu in ki je bil potrjen od običnega zbora s prav malimi dostavki. Določilo se je, da se enako pretresa še tri deželne zakone in jih popravi v naprednem duhu. Ako bo istrski deželni zbor tako skrben in vnet za napredek ljudskega šolstva kakor slov. učit. društvo, kmalu bo imela Istra najboljše deželne šol. zakone, na podlagi katerih se bo lahko uredilo in razvitalo ljudsko šolstvo. Da bo lažje obravnavati namenjene tri načrte, je zbral občni zbor tri odseke, katerih vsak obstoji iz treh članov, in ti imajo do 14. maja t. l. sestaviti potrebne načrte.

Občni zbor je določil, da bo društvo 14. maja t. l. praznovalo 40 letnico drž. šol. zak. in ako dovolita okrajna šol. sveta v Kopru in na Voloskem dotični dan dopust, se bo obdrževal isti dan redni občni zbor v Kopru, v drugem slučaju pa bo občni zbor istotam dan poprej, t. j. 13. maja.

Društvo deluje tudi na to, da se uvedejo v Istri roditeljski shodi. Zaraditega je sklenilo, da je dolžno učiteljstvo vsake občine napraviti, v vsaki večji vasi vsaj dva roditeljska shoda v letu. Glavnega predavatelja določi učiteljstvo, a navzoče bo vse drugo učiteljstvo dotične občine, da lahko reši roditeljem vsako vprašanje, ako ga stavijo.

Na iniciativo tržaškega učit. društva in na predlog predsednika "Slovenskega učiteljskega društva" je sklenil občni zbor, da naprosi istrske državne poslance, da vložijo pri vladi peticijo, s katero bodo zahtevali, da se odpre na vseh drugojezičnih srednjih državnih šolah v Primorju paralele s slovenskim, oziroma hrvaškim učnim jezikom.

Društvo prosi tudi druga učiteljska in sploh slovanska društva v Primorju, da naredijo enako se pri drugih poslancih, a vse druge slovanske poslance prosi, da naše državne poslance podpirajo v tej misiji. § 19. državnega osnovnega zakona določa, da se ima dati vsaki narodnosti priložnost, da se lahko izobražuje v svojem jeziku. Kako priložnost ima slovenski narod v Primorju se izobraziti v svojem jeziku, ko ni niti ene slovenske srednje državne šole v Primorju?

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v IV. letošnji številki to-le izbrano vsebino: 1. Sveti Jurij. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. Skopuh in nevoščljivec. D. A. Povest. — 4. Mamutovo drevo. L. O. Poučni spis s podobo. — 5. Največji zaklad. M. Pintarjev. Povest. — 6. Darčekov nos. L. Černež. Povest. — 7. Živali — vremenski proroki. K. S. Poučni spis. — 8. Sinici. D. A. Pesem. — 9. Cigan in velikan. Dr. Fr. Rosina. Povest. — 10. Za kožo mu gre. Podoba. — 11. Strup. O. L. Povest. — 12. Dobri otroci. Kmetova. Povest s podobo. — 13. Mrtvemu očetu. Fran Žgur. Pesem. — 14. Čakala sta. P. St. Polenčan. Povest. — 15. Potočki. Fr. Kolednik. Pesem. — 16. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. Fr. Rojec. — Pesem naj se glasi! Zorko Prelovec. Uglasbena pesem. — R štev. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Toplo priporočamo!

Domače ognjišče objavlja v III. letošnji številki to-le vsebino: 1. Zdravko Mikuz. O telesni in duševni vzgoji otrok. — 2. Domači zdravnik. Dr. Demeter Bleiweis-Trsteniški: Nalezljive otroške bolezni. — 3. Slike iz vzgoje. Oker-Blom, Burgestein: Pri stricu zdravniku na deželi. — 4. Listek. Dr. P. Grošelj: Potres v Italiji. — 5. Dopisi. — 6. Drobline. — Toplo priporočamo!

Boj za slovensko vseučilišče. Spisal Anton Veble. V Ljubljani 1909. Založila in izdala "Slovenska dijaška zveza", Cena 50 h, str. 67. — Sedaj, ko se giblje vsa slovenska javnost, da si pridobi svoj najvišji kulturni zavod, so izdali klerikalni slovenski dijaši navedeno brošuro, kjer dokazujejo potrebo in opravičenost slovenskega vseučilišča.

Politiški pregled.

* **Izprememba v skupnih ministrih.** Čim bo odstranjena sedanja kriza v zunanjem položaju, bodo odstopili vsi trije skupni ministri: baron Aehrenthal, baron Burian in general Schönaich. Kot naslednika barona Aehrenthala imenujejo bivšega ogrskega ministrskega predsednika Szella, sedanjega guvernerja ogrske hipotekarne banke. Poleg Szella pa pridejo kot kandidatje za to mesto v poštev tudi sedanji ogrski ministriški predsednik dr. Wekerle, ogrski minister notranjih del grof Andrássy in grof Zichy, zaupnik prestolonaslednika nadvojvode Ferdinanda. Dasi vlada glede osebe še negotovost, toliko pa je gotovo, da bo Aehrenthalov naslednik kak ogrski državnik.

* **V nemškem državnem zboru** je imel državni kancelar knez Bülow obsiren govor, v katerem je odobral aneksijo Bosne in Hercegovine po Avstriji ter poudarjal, da je Nemčija stala ves čas trdno na ponarj Avstrije, češ, podpiranje Avstro-Ogrske je v korist Nemčije. Nemčija stoji zvesto na strani Avstro-Ogrske ter varuje tako svoje lastne interese.

* **Župnik Hlinka — rehabilitiran.** Župnik Hlinka, znani slovaški patriot in agitator, ki sedi kot "madjarski državni zločinec" že nad poldrugo leto v ječi, je bil od cerkvene oblasti rehabilitiran, ker je rimska kurija umaknila suspensijo "a divinis".

* **Deželnozborska volitev v kmetiških občinah na Koroškem.** Dne 29. pret. m. so volile kmetijske občine. Izvoljena sta dva Slovence, (dozdaj smo imeli v deželnem zboru samo Grafenauerja), 11 nemških nacionalcev in 2 nemška klerikalca. Izvoljen je Slovenec Grafenauer v vol. okraju Pliberk-Železna Kaplja s 877 glasovi proti L. Pristevu, kandidatu nemških nacionalcev (277 glasov), dalje je izvoljen Slovenec Florian Ellersdorfer v vol. okraju Beljak-Dobrla vas s 748 glasovi proti nemškemu nacionalcu Röscheu (523 glasov). Lepo manjšino so dosegli Slovenci v vol. okraju Čelovec okolica-Borovlje, kjer je dobil slovenski kandidat Ivan Štrukl 722 glasov proti 1350 nemškonacionalnim, ravno tako v vol. okraju Beljak-Paternion-Božek slovenski kandidat Ivan Vošpernik 774 glasov proti 1090 do 1160 nemškim, dalje v vol. okraju Trbiž-Podkloster slovenski kandidat Jožef Škrbina 221 glasov proti 338 nemškim. To je

gotovo lep uspeh, še lepši bi pa bil, da se giblje koroška slovenska politika v bolj umerjenem in ne tako ekskluzivnem klerikalnem duhu!

* **Hrvaška vlada je zaukazala izročitev orožja.** Uradni list je priobčil odredbo deželne vlade, s katero se pozivljajo vsi posedniki strelnega orožja, da izroče proti potrdilu policijski oblasti svoje puške, revolverje, pištole itd. z municijo vred.

* **Srbija.** Avstrijski minister zunanjih del naznanja v posebnem komuniqueju, da se je doseglo na temelju angleškega predloga sporazumjenje med veselimi. Veselilec so najbrže že nasvetovale srbski vladi, naj pošlje Avstro-Ogrski noto, ki bo odgovarjala formuli, za katero so se zedinile vse velevalisti. — Prestolonaslednikovo odpoved je vzela srbska skupščina na znanje. Kralj Peter je izdal proklamacijo, v kateri naznanja odpoved prestolonaslednika Gjorgja ter da je novi prestolonaslednik mlajši sin Aleksander. — Vojni minister Živković je izdal ukaz, da rezervistom, ki so bili pred kratkim poklicani pod orožje, ni treba priti na vaje. Vlada je odredila splošno razoroženje, kar je zbudilo v ljudstvu veliko nevoljo. Bati se je nemirov in revolucije. — Govorilo se celo o odpovedi dinastije Karagjorgjevič! Angleško novinstvo, med temi osobito „Westminster Gazette“ in „Temps“ napadajo Rusijo, ker je odnehala v vprašanju Bosne in Hercegovine, očitajoč ji, da se je vdala pritisku Nemčije. Istodobno pišejo isti listi, da Rusija gotovo ne pozabi sramotnega poraza, ki ga je doživela njena diplomacija v vprašanju aneksije ter se gotovo osveti za to ob primerni priliki. — Zakaj je priznala Rusija aneksijo in zupustila Srbijo? Zato ker ji je Nemčija grozila z mobilizacijo na meji ter z morebitno vojno, ako se ne postavi na stališče drugih velevalisti. — Listi poročajo, da se prestolonaslednik Aleksander in prince Gjorgje podata v inozemstvo, da nadaljujeta svoje študije. Šola — to je konec vojne!

Vestnik.

Umrli je dne 30. marca ljubljanski mestni učitelj Francišek Bahovec. Njegov nekrolog bomo priobčili v eni prihodnjih števil. „Ljubljansko učiteljsko društvo“ je darovalo v znak sožalja namesto venca 20 K za „Učiteljski konvikt“. Kakor čujemo, so darovale tudi posamezne mestne šole za „Učiteljski konvikt“ primerne vsote. Predsednik Ljubljanskega učiteljskega društva je izrazil v imenu društva pokojnikovi družini sožalje ter storil potrebne korake, da se je blagemu pokojniku zapelo pred hišo žalosti in na grobu. Pokojni „Francel“ — tako smo ga kot izvrstnega kolega vedno klicali — je bil zvest član napredne učiteljske organizacije in je še pred štirinajstimi dnevi, dasi smrtno bolan, plačal letnino Ljubljanskemu učiteljskemu društvu za tekoče leto. Blag mu spomin!

Hinavščina, da smrdi do neba. V terek jutraj je umrl v Ljubljani mestni učitelj gospod Franc Bahovec. „Slovenec“ mu je napisal še isti dan nekrolog. Hvali ga, da je bil marljiv in vesten učitelj in vzoren glavar svoje družine. Dalje pripoveduje „Slovenec“, da je S. L. S. predlagala, naj se odlikuje zaradi velikih zaslug ta zasluženi pedagog z naslovom ravnatelj, da pa je za smrt prehitela to odlikovanje. Tako je S. L. S. v besedi, pogledimo pa nje dejanje. Znano je, da se je gosp. Bahovec z vsilo potegoval za voditeljsko mesto na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. Pri seji pa, ko se je začelo oddajalo to mesto, se je izrazil načelnik S. L. S. o gospodu Bahovecu: „O tem se niti govoriti ne more, to je avtomat, „eine abgenutzte Maschine“. In res je propadel gosp. Bahovec proti mnogo mlajšemu tovarišu, kar je značajnega narodnonaprednega učitelja hudo žalilo in mu mnogo pripomoglo v prezgodnji grob. Sedaj pa uganja „Slovenec“ tako hinavščino!

Sadjarški tečaj na Grmu. Kmetijska šola na Grmu priredi za ljudske učitelje in druge sadjereje praktični pouk o vzgoji, režnji in saditvi drevja, in sicer na veliki četrtki, dne 8. aprila. Vabimo zainteresirane, da se ga udeležijo. Pričetek ob 9. dopoldne.

Domače ognjišče. Tretja številka je izšla s prav zanimivo vsebino. Šolskim vodstvom priporočamo „Domače ognjišče“ za lokalne učiteljske knjižnice.

Naša bodočnost je jako primeren list za šolarske knjižnice. Priporočamo.

Osebnosti na Kranjskem. Na mesto umrlega nadučitelja J. Znidaršiča je imenovan bivši suplent na ljudski šoli v Colu J. Dolgan za prov. učitelja in šolskega vodjo v Brusnici. — Namesto obolele učiteljice M. Justin-Pupisove je imenovana za prov. suplentinjo v Trnu M. Turkova. Namesto obolele učiteljice Fr. Trošta je imenovan za suplenta na ljudski šoli v Borovnici Jožef Trtnik. — Okr. šolski svet radovljški je imenoval namesto v Trbiž odšlega nadučitelja A. Eisenhuta H. pl. Gozaničevega kot prov. učiteljico v Beli peči ter izročil začasno vodstvo te šole def. učiteljici Eisenhardtovi. — Začasna suplentinja v Grahovem J. Gabrovškova je postala prov. učiteljica istotam. — Dosedanja suplentinja v Tomišlju S. Roglova je postala prov. učiteljica v Dobrem polju. — Namesto v Ljubljano na drugo mestno deško šolo prestavljene učitelja A. Sa-

darja je imenovana kot prov. učiteljica v Budanjah P. Ženkova ter kot začasna voditeljica istotam G. Veseličeva. — Dosedanja suplentinja v Cerklji B. Svetličeva je imenovana za suplentinjo na ljudski šoli pri D. M. v Polju.

A. Rapè: „Mladini“ 1. zvezek se pravkar razpošilja. Pričakujemo, da si bodo eno-, dvo- in trirazrednice po dva, tri ali štiri iztise, štiri- in večrazrednice po najmanj po pet zvezkov naročile. Za dobro stvar vneti in navdušeni tovariši in tovarišice bodo pa vplivali tudi na starše, da bodo kupovali svojim pridnim otrokom to knjigo in tudi nadaljne zvezke. Torej, tovariši in tovarišice, le na delo, da bo več dohodkov za konvikt. Cena lično v platno vezanemu zvezku je 1 K in se naroča v Učiteljski tiskarni.

C. kr. deželni šolski svet je glasom razpisa z dne 3. marca t. l., št. 1318, ukazal šolskim vodstvom in okrajnoknjižničnim odborom, da si nabavijo za lokalne in okrajne učiteljske knjižnice Adamičevo spevoigro „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ Med drugim pravi ta spis: „Spevoigra je namenjena v prvi vrsti šolski mladini ter je v muzikaličnem in besedilnem delu tako prirejena, da se poje lahko eno-, dvo- ali trigrasno pri vsaki patrijotični slavnosti ali v celoti ali pa tudi le deloma“. Cena 4 K. — Naroča se v Učiteljski tiskarni. Pričakujemo, da bodo šolska vodstva in načelstva okrajnih učiteljskih knjižnic pridno segali po tej lepi spevoigri. V zalogi je tudi še več istovrsnih besedil k tej spevoigri za otroke. Besedilo velja 10 h.

Dvojna mera. Višja dekliska šola v Ljubljani, ki je imela navadno 100 do 150 gojenk, je dobivala od c. kr. ministrstva za uk in bogočastje 2000 K prispevka. Ko se je l. 1907 otvoril prvi razred liceja, se je ta prispevek zvišal na 3000 K. Letos je na dekliskem liceju skupaj z višjo deklisko šolo, pedagoškim in trgovskim tečajem 363 gojenk. In koliko prispeva ministrstvo k drugim sličnim zavodom? Mestni dekliski licej v Celovcu ima 121 gojenk in dobiva od ministrstva 7000 K, privatni dekliski licej v Solnogradu dobiva za 116 gojenk 10.000 K od države, mestni dekliski licej v Gradcu ima za 255 gojenk 20.000 K na leto! Nemške dekliske šole dobivajo skupaj najmanj 150.000 K na leto od države. Laški deželni dekliski licej v Pulju ima 154 gojenk in dobiva 4000 K, dekliski licej v Roveretu dobiva po 8000 K na leto, a ima letos 116 gojenk. Ta dva laška dekliska liceja brez tržaškega torej dobivata od države skupaj 12.000 K na leto, t. j. štirikrat toliko kakor dozdaj mestni dekliski licej in višja dekliska šola v Ljubljani, ki je edino srednješolsko izobraževališče za slovenska dekleta. V primeri z Nemci in Lahi bi ta edini slovenski zavod moral dobivati od države po 20.000 K vsako leto!

Tov. Jereb Franc, nadučitelj v Oslu v Istri, je bil mnenja, da mu je urediti petletnice zaradi dej. zakona 1901 od nastopa službe in ne od sposobnostne izkušnje. Deželni odbor in deželni šol. svet istrski sta bila pa nasprotnega menja, zaradi česar je prišlo do pritožbe na upravno sodišče. Pritožbo tovariša Jereba je zastopal dr. Ribač, odvnetnik in državni poslanec v Trstu. Obravnava se je vršila 13. marca in 19. t. m. je sporočil dr. Ribač tov. Jerebu sledeče: Zmagali smo. Upravno sodišče je ugodilo Vaši pritožbi in razveljavilo odločbo deželnega odbora kot nezakonito. Čim dobim pismo razsodbe, Vam je priobčim. Čestitamo kolikor g. Ribaču toliko tov. Jerebu in se odkritosrečno veselimo, ker je zmagala pravična učiteljska zadeva nad birokratičnim zavijanjem.

Enorazredno šolo v Riečanju je deželni šolski svet razširil v dvorazrednico. S tem ima županija Dolina štiri dvorazrednice in eno trirazrednico, ki bo v kratkem razširjena v štirirazrednico. Zaraditega pa mora ta županija toliko trošiti za napravo novih šolskih poslopj, da bi bilo pravično in potrebno, da bi ji priskočili na pomoč dežela in država.

Roditeljski sestanki, ki jih je priredil „Dravinski učit. krožek slovenjebistriškega učit. društva“ v teku tega leta so se prav dobro obnesli. — Prvi se je priredil meseca prosinca v Poljčanah. Za tamošnje razmere je bil obisk precej dovoljen. Prišlo je tudi okrog 20 tovarišev in tovarišic, ki so s tem pokazali svoje zanimanje za te sestanke. Predaval je tovariš Čeh od sv. Jerneja „O kletvi v domači hiši“. — Drugi se je vršil meseca svečna v Studenici. Navzočih je bilo skoro 80 mater in očetov. Gotovo jih je v prvi vrsti prignala radovednost, saj jim je bil pomen teh sestankov neznan. Pa ko jim je tov. nadučitelj K. k. pojasnil pomen teh sestankov, kot govori „O veliki važnosti skupne vzgoje med šolo in domom“, se jim je brala zadovoljnost na obrazu ter so izrazili željo, ponoviti jih kmalu zopet na tak sestanek. Odklonilo so pa tuje govornike, češ, da oni ne poznajo ne staršev in ne njih dece, ter bi se ne upali obrniti do njih s takšnim zaupanjem kakor do domačih učiteljev. — Tretji sestanek se je vršil meseca sušca zopet v Studenici pri jako neugodnem vremenu, a v kljub temu ni bilo nič manj staršev, ko pri prvem sestanku. Posebno častno so bile zastopane matere. Govoril je tovariš

Krotky o temi: „Kdo je naučil otroke lagati?“. Na zgledih iz življenja jim je dokazoval, kdo je največ kriv, da je ta greh tako razširen med deca. Že med govorom so mu starši pritrdjevali, saj je moral marsikateri pripoznati, da je grešil že večkrat slično, kakor je danes slišal. Upajmo, da je marsikaj padlo na rodovitna tla.

Predlog za slovensko obrtno šolo v Trstu je vložil v državnem zboru poslanec dr. Ribač.

Katoliški Schulverein je imel 25. pret. m. 23. občni zbor na Dunaju. Sprejela se je resolucija zoper svobodno šolo.

Okrajni šolski svet v Laškem trgu ima čudne pojme o svojem vplivu in kompetenci. Delovanje vrtnaric „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Hrastniku mu je hud trn v peti. V svoji jezi je šel tako daleč, da je eni omenjenih vrtnaric poslal grozen ferman, v katerem ji izreka grajo ter jo pozivlja, naj se za nič drugega ne briga, kakor za vzgojo zaupane ji mladine ter naj se vzdrži vsakega političnega delovanja. To se menda še ni nikjer, niti v Avstriji doslej zgodilo, da bi kak okrajni šolski svet prepovedal privatni učiteljici, da bi izven šole ne smela odpreti oči in ust. Ferman okrajnega šolskega sveta laškega je napravil strahovit vtisk. Prizadeta učiteljica ne bere več listov ter si ne upa z nikomer več govoriti. V vodstvu „Družbe sv. Cirila in Metoda“ pa so se nad originalnim ukrepom laške šolske oblasti morali kar tresti, a ne, kakor si Nemci domišljajo, strahu, temveč — smeha, ker se jim kaj tako famoznega menda doslej še ni pripetilo. Hujskačem okrajnega šolskega sveta laškega svetujemo, naj svoj čas, papir in črnilo porabijo za kaj bolj pametnega kakor za zbijanje slabih dovtipov.

Pozor slov. okrajni, krajni šolski svet ter šol. vodstva. Letos bo absolviralo mariborsko deželno žensko učiteljice več skrajno zagriženih nemčurk, ki se že veselo naprej, da zasedejo, ker znajo tudi slovenski in jih bo protežirala različna mogočna gosposda, najboljša mesta. — Ker te nemskutarice ne le odjedo našim slovenskim učiteljicam najboljše mesta, ampak ker nam zlasti neizmerno veliko škodujejo v narodnem oziru s tem, da nam odtujujejo našo mladino in ker so tudi izven šole najhujše propagatorice nemškutarstva, zato pozivljamo že sedaj vse slovenske okrajne, krajne šolske svete ter šolska vodstva, naj so oprezna pri nastavljanju kake nove učiteljice. — Ravno letos absolvirata toliko slovenskih učiteljic (nekaj tudi na omejenem nemškem zavodu, ki pa so zavedno narodne), da bi bilo neopustno narodno izdajstvo, ako bi bila le ena izmed teh zagriženek nastavljena na kakem slovenskem zavodu.

Na Jesenicah je umrl, kakor smo že zadnjič poročali, dne 17. pret. m. zvečer od kapi zadet nadučitelj na nemški šoli Vladislav Pospišil v starosti 54 let. Pogreb se je vršil dne 19. pret. m. ob 3. uri popoldne. Ker je bil pokojnik v narodnem oziru jako koncilanten in kot tovariš tudi med slovenskim učitelstvom jako priljubljen, se je udeležilo pogreba večje število slovenskega učitelstva. Blag pokoj vrlemu tovarišu!

C. kr. okr. šol. svet v Rudolfovem dopisuje edino le v blaženi nemščini šolskim vodstvom. Zakaj kak ud ne interpelira pri sejah zaradi slov. uradovanja.

Z železnice. Tovariš z Dolenjskega nam piše: Peljal sem se pred par tedni po novi železnici Trebnje-St. Janž. Ko se pripeljemo na Mirno, povprašam, so li tu ljudje učitelstvu naklonjeni? Tovariš iz Krškega okraja mi pa pravi: „O, ljuba Mirna, če bi bila ti res mirna! Učitelstvo mora tu prestati vsakovrstne težave. Vedno se jih denuncira in toži za vsako malenkost, največkrat zaradi lažnjivih otrok.“ Starši, pamet!

V Novem mestu je advokatska pisarnica, ki se je že večkrat izkazala, da je učitelstvu sovražna. Kakor hitro se kak učitelj zameri temu ali onemu šoli sovražnemu in bahatemu gostilničarju ali kramarju — že hiti ta iskat pomoči v dotično pisarnico, ki tudi hitro popade svoj plen — učitelja. Seveda se večkrat pripeti, da nimajo take tožbe nobenega uspeha, ker ima laž kratke noge!

Obrtno šolstvo.

Novi člani šolskih odborov obrtnonadaljevalnih šol: Kot zastopniki v šolskih odborih obrtnonadaljevalnih šol za učno leto 1909. do vstevši leto 1911. so imenovani sledeči gg.: za Ljubljano vladni svetnik in gimnazijski ravnatelj v pokouju Franc Detela in okrajni glavar dr. Robert Praksmarer; za St. Vid nad Ljubljano posestnik A. Galle v Zg. Šiški; za Postojno okr. komisar dr. B. Andrejka plem. Livnogradski; za Ribnico dekan Fr. Dolinar; za Novomesto deželnovladni tajnik dr. A. Pilshofer; za Metliko trgovec K. Govanec; za Krško okrajni komisar dr. Fr. Vončina; za Kranj dež. vlad. konceptist H. Steska; za Loko lekarnar E. Burdyh; za Tržič tvorničar J. Goeken; za Šmartno pri Litiji dekan M. Rihar; za Zagorje dist. zdravnik dr. T. Zarnik; za Radovljico dekan in častni prost J. Novak; za Bled oskrbnik Fr. Sincel in za Kamnik okrajni komisar dr. Fr. Žužek.

Minister za javna dela je ukazal, da so na obrtnonadaljevalnih šolah vsi zapovedani prazniki, četudi padejo na nedeljo, pouka prosti.

Ljubljanska obrtnonadaljevalna šola se bo s prihodnjim šolskim letom preustrojila ter v ta namen preselila iz realke na štiri mestne deške ljudske šole. Imela bo torej štiri oddelke, ki bodo ločeni po strokah in sicer:

a) Prvi oddelak „Splošna obrtnonadaljevalna šola“, obstoječa iz vajeencev raznih manjših obrti, bo nastanjena na III. mestni deški ljudski šoli na Vrtači. „Splošna obrtnonadaljevalna šola“ bo imela štiri razrede in sicer: pripravljalni tečaj, dva oddelka 1. razreda obrtne nadaljevalnice in 2. razred, 1. oddelak obrtne nadaljevalnice.

b) „Strokovna nadaljevalnica za mehanske tehniške obrti“ bo nastanjena na I. mestni deški ljudski šoli v Komenskega ulicah. Ta šola bo imela 8 razredov in sicer: pripravljalni tečaj in prvi, drugi in tretji nadaljevalni razred s štirimi vzporednicami.

c) „Strokovna nadaljevalnica za stavbinske obrti“ bo nastanjena na II. mestni deški ljudski šoli na Čojzovi cesti; imela bo 5 razredov in sicer: pripravljalni tečaj in tri nadaljevalne razrede z eno vzporednico.

d) „Strokovna nadaljevalnica za umetno oblačilne obrti“ bo nastanjena na mestni nemški ljudski šoli na Vrtači ter bo imela tri razrede in sicer: pripravljalni tečaj in dva razreda nadaljevalnice.

Voditelji teh štirih šol bodo takšni voditelji dotičnih ljudskih šol.

Učni jezik bo slovenski in poučevalo se bo ob nedeljah in četrtkih od osmih do dvanajstih dopoldne. Večerni pouk torej odpade, kar je hvale vredno.

Učitelji nadaljevalnih razredov bodo prejeli za tedensko uro po 10 K remuneracije, v pripravljalnih razredih pa po 8 K. Šolski odbor je pa na predlog tov. Dimnika vložil prošnjo na ministrstvo, da bi dobivali tudi učitelji pripravljalnih razredov po 10 K za tedensko uro.

Pouk bo trajal 7 mesecev in sicer od 1. oktobra do zadnje nedelje v aprilu, vpisovati se bo pa začelo že 15. septembra. Počitnice med letom bodo iste kakor na ljubljanskih ljudskih šolah.

V svrhu te preustroja obrtnih nadaljevalnih šol v Ljubljani je sestavil šolski odbor v svoji zadnji seji nov „pravilnik“ ter vzel na znanje „učni načrt“. Vzdrževanje šole bo veljalo na leto 20.000 K.

Listnica uredništva.

P.: Dotično predavanje je izšlo v ponatisku, ki ga dobijo pri vodstvu „Zaveza“ v Ljubljani. Obrnite se tja! Dotični rokopis pa ima uredništvo „Popotnika“. Povprašajte tam!

V nedeljo, dne 4. aprila t. l. se vrši v „Nar. domu“ v Celju.

Shod slovenskega štajerskega učiteljsva.

Začetek ob 2. uri popoldne. Vzpored:

1. Poročilo o dosedanjem delovanju socialnega odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

(Najvažnejše točke: Dosedanje naročanje časopisov in knjig potom soc. odseka „Zveze“; podporni sklad za obolele učitelje in učiteljice; predavateljstvo; skrb za šoli odraslo mladino; ustanovitev podpornega društva „Učiteljski pripravnik“ v Mariboru i. dr.).

2. Program bodočega socialnega delovanja (zlasti na kupski optiko nov).

3. Odgovor na nizkotna obrekovanja klerikalnih listov.

4. Slučajnosti.

Ker je shod velike važnosti, se ga naj učitelstvo udeleži v obilnem številu, okrajni socialni odseki pa se naj shoda udeležijo polnoštevilno ali naj pošljejo vsaj zastopnike.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Z. 419. Kranjsko. 63 1—1

An der zweiklassigen Volksschule in Kronau ist die zweite Lehrstelle mit den gesetzmässigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 30. April 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrate einzubringen.

An kranischen öffentl. Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Radmannsdorf, am 13. März 1909.

Zahvala.

Podpisano društvo vrši s tem svojo prijetno dolžnost ter se zahvaljuje najtopleje vsem cen. tovarišem, sl. učiteljskim društvom in drugim p. n. rodoljubom, ki so mu pomagali s svojimi blaghotnimi prispevki v tako kratkem času izpolniti njegovo nalogo in odkriti spominsko ploščo nepozabnemu tov. Vek. Strmšku.

Zahvaljuje pa tudi časopisom „Učit. Tov.“, „Domovini“ in „Narodnemu Listu“, ki so prinašali rade volje oklice za prispevke.

Za „Šmarsko-rogaško učit. društvo“ Pav. Flerč, t. š. tajnik. Tomo Kurbus, t. š. predsednik.